

bron 14

Een foto gemaakt in een stad in Oostenrijk (1938):

Toelichting

Op het spandoek staat: Neder-Oostenrijk (= een provincie van Oostenrijk) groet zijn Führer.

De staande man in de auto is Hitler.

bron 15

Een propagandaposter uit de Sovjet-Unie:

Toelichting

Bij de poster hoort de tekst: Leve het eenheidsfront van de vrijheidslievende naties tegen de fascistische indringers (= nazi-Duitsland)!

Op de achtergrond zijn de vlaggen van Groot-Brittannië, de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie te zien.

bron 16

In een dagboek vertelt een vrouw over een bezoek aan een rechtbank in Duitsland (1944):

Je kunt zoiets niet navertellen. Zeven verdachten. Zeven doodvonnissen. En het publiek zit erbij alsof het een circusvoorstelling was. Niemand was schuldig. Niet een van de zeven. Niet de jonge muziekstudente die men ervan beschuldigd had dat ze een communist in huis zou hebben. “Wel juffrouw, u zult er wel met meer dan één geslapen hebben”, spotte de rechter. En de toeschouwers grinnikten vermaakt. Wil iemand zich verdedigen dan wordt hem de mond gesnoerd. Vijf minuten later was ze gevonnist. Ter dood veroordeeld.

bron 17

Een fragment uit het dagboek van Anne Frank (1944):

“Dit is de dag” zei de Engelse radio. En terecht, ‘dit is de dag’, de invasie is begonnen! Het Achterhuis is in opschudding. Zou de lang verwachte bevrijding dan echt komen? Zou dit jaar, 1944, ons de overwinning schenken?

bron 18

Een herinnering aan een kamp in Indonesië (1942-1945):

Ik was toen zes en zat al op de meisjesafdeling van het kamp. Ik werd 's morgens opgehaald en moest toekijken hoe mijn moeder gestraft werd. Zij moest op haar knieën zitten, met gestrekte armen een stok horizontaal hoog houden. Als zij van vermoeidheid wat in elkaar zakte, sloegen de kampbewaarders haar. Ik weet niet hoelang dit geduurd heeft. Lang, dat weet ik wel.

bron 19

Een foto gemaakt in Zuid-Holland vlak na de bevrijding van Nederland (1945):

Toelichting

De twee vrouwen rechts zijn kaalgeschoren, omdat ze een liefdesrelatie met Duitse soldaten hebben gehad.

De man in de witte jas is een kapper die de vrouwen heeft kaalgeschoren.

bron 20

Een herinnering van een Nederlandse man die in 1948 in Indonesië als soldaat werd ingezet:

Van de Indonesische situatie was ik nauwelijks op de hoogte. Men vond, en ik dacht ook, dat wij gelijk hadden dus wat was nou het probleem? Er zat daar een stelletje raddraaiers (= personen die voor onrust zorgen) en de rest van het Indonesische volk verlangde naar onze komst, dat was het idee. Daar twijfelde ik niet aan.